

Elevråd som remissinstans

Boråsregionen
Sjuhärad's kommunalförbund

 **VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN**

 NAVET

 BORÅS STAD

 Mark

 **SVENLJUNGA
KOMMUN**

NAVET

Elevråd som remissinstans

Elevråd som remissinstans är en metod som möjliggör för kommunen att öka delaktigheten för unga genom att låta dem tycka till i frågor och om förslag men även genom att få information och bjudas in till dialog. Metoden kan anpassas utifrån intresse, förutsättningar och behov och se olika ut beroende på hur man väljer att använda den.

Namnet ger en hint om hur metoden fungerar - att förslag/frågor skickas till elevråden från för att unga ska kunna tycka till om dem. Metoden är tänkt att nå alla elever på skolan men använder sig av elevrådet som struktur för spridning. De som skickar frågor kan vara kommunala tjänstepersoner eller personer från andra verksamheter som är relevanta för unga att tycka till om.

Metoden har utvecklats och testats inom projektet Ungas delaktighet i Sjuhärad. Projektet pågick under 2023-2024 och syftade till att öka ungas delaktighet i beslutsprocesser och förbättra möjligheterna till en meningsfull fritid. Navet science center drev projektet tillsammans med Borås, Svenljunga och Mark med finansiering från Västra Götalandsregionen och Boråsregionen, Sjuhärads kommunalförbund.

När passar det att använda metoden?

Metoden passar bra att använda när man vill ha en kommunikationskanal mellan kommun och elever, för att möjliggöra delaktighet och inflytande i andra frågor än skolfrågor. Metoden kan vara ett alternativ eller ett komplement till ungdomsråd, en metod som ibland kritiserats för att endast nå några få unga. Att använda metoden elevråd som remissinstans är ett sätt att nå många unga, genom att ta vara på skolan som en samlande arena, där de allra flesta unga spenderar mycket av sin tid.

Metoden har testats på 7-9 skolor men fungerar troligen lika väl på alla stadier. Det har varit tjänstepersoner som skickat sina förslag eller frågor till elevråden att tycka till om, som en del i en utredning eller ett utvecklingsarbete.

Hur går det till?

Undersök intresse, förutsättningar och behov. Innan metoden testas är det bra att veta hur den förhåller sig till kommunens övriga arbete med ungas delaktighet och inflytande. Finns till exempel andra forum för inflytande som behöver tas i beaktande? Undersök intresset hos skolan och elevråden (dock är det en stor fördel om metoden kan testas innan något beslut tas, så att alla vet hur den fungerar och så att den eventuellt kan anpassas). En viktig förutsättning för arbetet är också att någon kan ha funktionen som samordnare (rollen beskrivs mer nedan) och att den har tid att avsätta för det arbetet.

En bra grund för att testa elevråd som remissinstans är att först införa ett elevrådsnätverk (se metoden *Elevrådsnätverk för elevrådsansvariga vuxna*). Då finns ett nätverk etablerat

och kontakt med alla elevråd. I mindre kommuner kan förutsättningarna se annorlunda ut och strukturen anpassas därefter.

Skapa en struktur. Det är viktigt att det är tydligt för alla som deltar hur metoden går till och vilken roll de har. Stegen nedan visar hur kommunikationen sker mellan deltagarna.

1. **Tjänstepersonen** är den som har en fråga eller ett förslag som hen vill att eleverna tar ställning till. Tjänstepersonen skickar frågan till **samordnaren**.
2. **Samordnaren** skickar ut frågan till **elevråden** (och/eller de elevrådsansvariga vuxna).
3. **Elevrådsstyrelsen** informerar om frågan på ett elevrådsmöte och skickar vidare till **klassråden**.
4. **Klassrepresentanterna** tar upp frågan på **klassrådet**. **Eleverna** i klassen svarar på frågan och skickar svaren till **tjänstepersonen**. Detta görs smidigt genom att tjänstepersonen skickar med en QR-kod till ett digitalt formulär som eleverna kan fylla i.

För att så många elever som möjligt ska nås föreslås att alla frågor/förslag tas upp på klassråden (steg 4). I vissa fall kan det vara mer lämpligt att ställa en fråga endast till elevrådet (steg 3) men då ska man vara medveten om att man når betydligt färre elever.

Samordnarens roll. Samordnaren är avgörande för hur väl metoden fungerar och har flera viktiga uppgifter:

- Samordna arbetet och se till att alla vet hur metoden fungerar. Göra anpassningar vid behov.
- Vara länken mellan tjänstepersoner och skola/elever. Det innebär både att upprätthålla kontakt med skolorna/elevråden och skicka ut frågor/förslag från tjänstepersoner. Vid möjlighet gärna träffa elevråden ibland för att skapa en relation. Ibland kan det vara eleverna som visar intresse eller tar initiativ till en fråga och då kan samordnaren förmedla kontakt till rätt tjänsteperson.
- Bevaka relevanta frågor, söka upp verksamheter och uppmuntra tjänstepersoner till att vilja/våga använda metoden för att få ungas syn på de frågor de arbetar med.
- Hjälpa de tjänstepersoner som vill ställa en fråga till unga att utforma den på ett passande sätt (se nästa punkt).

Riktlinjer för frågor/information. Det är viktigt att de tjänstepersoner och andra som vill ställa en fråga till eleverna får riktlinjer för hur de ska göra det. Samordnaren finns tillgänglig för att hjälpa till med att utforma informationen och frågorna på ett sätt som gör dem både lätta att förstå och tycka till om.

- All information, alla frågor och förslag ska kunna förstås av eleverna utan att de behöver förklaras av till exempel skolpersonal.
- Tjänstepersonen får gärna filma sig själv när den förklarar vem hen är, vad hen jobbar med och vilken fråga hen har till eleverna samt gärna vad som händer när elevsvaren samlats in. Det blir ett mer personligt tilltal och eleverna får ett ansikte på den som jobbar med frågan, vilket våra utvärderingar visar att eleverna uppskattar.

- Om eleverna ska besvara en fråga görs det lättast genom ett digitalt formulär som delas till eleverna med en QR-kod och länk. Det enkelt för både eleverna att tycka till och tjänstepersonen att hantera svar (då blir inte heller elevrådet, skolpersonal eller samordnaren inblandad i att hantera elevernas svar).
- Håll informationen och frågeformulär korta! Det får inte ta mer än några minuter av elevernas tid. Om det krävs mer tid är det bättre att bjuda in till ett dialogtillfälle utanför skoltid.

Vilken typ av frågor kan ställas? Det finns inga begränsningar när det gäller vilken typ av frågor som kan ställas, eller vilken information som kan ges, till eleverna. De flesta undersökningar visar att unga inte upplever att det finns typiska "ungdomsfrågor" utan tycker att det mesta är relevant för dem, precis som för andra åldersgrupper i samhället. Det som är ointressant för en person kan vara av största intresse för en annan! Dock kan det finnas frågor som är särskilt relevanta för tjänstepersoner att få ett ungdomsperspektiv på, till exempel frågor där unga är målgruppen eller blir starkt påverkade av ett beslut.

Testa och utveckla! När de första fyra stegen är på plats är det bara att testa metoden och se hur den tas emot. Våga ändra, anpassa och utveckla utifrån intresse, behov och förutsättningar. Underskatta heller inte att använda metoden för att ge information om vad som är på gång i kommunen, det ökar också känslan av delaktighet. Många unga uttrycker att de har dålig koll på vad som händer i sitt närområde och att de önskar veta mer.

Vad är viktigt att tänka på?

- ❖ Ge inte upp om det blir dåligt gensvar till en början. Det tar tid att bygga upp nya rutiner.
- ❖ Förutsätt inte att det finns ett välstrukturerat elevråd på alla skolor. Undersök förutsättningarna på varje enskild skola och hur metoden kan anpassas om strukturer saknas.
- ❖ Det gör inget att informationen och frågorna till elevråden ser olika ut och är uppbyggda på olika sätt. Det viktiga är att de är lätta att förstå och ta ställning till!
- ❖ Försök gärna få till en bredd i frågorna och informationen. Används metoden över tid får unga inblick i olika verksamhetsområden. Det gör också att deras kunskap om samhället och kommunens verksamhet ökar (vilket kan vara ett bra argument om någon är tveksam till att skoltid ska användas för metoden).
- ❖ Det får inte ta för mycket tid för elevråden att hantera inkommande information och frågor, det ska vara enkelt och gå snabbt. Fördela frågor över terminen/läsåret.
- ❖ Det ska alltid vara frivilligt för eleverna att svara på frågor och ta ställning till förslag.
- ❖ Om det finns flera elevråd i kommunen måste inte all information eller alla frågor riktas till alla skolor. En viss fråga kanske bara berör elever som bor i ett visst område och då är det naturligt att bra skicka ut frågan till dem.
- ❖ Information/frågor kan med fördel skickas från samordnaren både till elevrådsansvarig vuxen och elevrådsstyrelsen, så kan man ta gemensamt ansvar.